

МАРІАННА СТЕПАНІВНА ВАЛКОВСЬКА

Наш край здавна славиться своїми багатючими традиціями, започаткованими палкими ентузіастами, талановитими артистами, блискучими педагогами, серед яких особливе місце посідає постать Маріанни Степанівни Валковської. Маріанна Степанівна два періоди (1967-1970, 1990-2001) очолювала фортепіанний відділ Ужгородського музичного училища, була членом журі престижних виконавських змагань. Музикант-педагог, яка створила на Закарпатті фундаментальну фортепіанну школу. За роки роботи в музичному училищі вона підготувала сотні музикантів-професіоналів, серед яких і народні артисти України – Й.Ермін, Е.Чуприк, заслужена артистка України Н.Висіч, ціла плеяда яскравих педагогів та концертмейстерів, які працюють сьогодні в музичних закладах не тільки нашої області, а і всього світу.

Маріанна Степанівна Валковська народилася 6 січня 1931 року в сім'ї священника Степана Тіводара і це стало визначальним фактом у її подальшому житті, нажаль фактом з яким пов'язані самі трагічні та болісні його сторінки.

Перші музичні враження та згодом навички, Маріанна Валковська отримала серед музично освічених монахинь, а також у колі дружин священників, які грали на фортепіано. Саме в родинях священослужителів на той час були музичні інструменти. Також вона часто згадувала, як із захопленням слухала музику по радіо і намагалася відтворити її на фортепіано.

Є свідчення, що Маріанна Валковська брала уроки фортепіано у Іштвана Мартона, який на той час перебував у Мукачеві. І згодом, вона вирішує вступити до музичного училища. Фортепіанний відділ був серед тих перших відділів, що набрали студентів для спеціальної освіти. Були певні складнощі в ході поступлення, пов'язані з тим, що батько Маріанни Степанівни, будучи священником, не міг поступитися моральними та духовними принципами і був репресований, відправлений до Сибіру. На той час ця ситуація була досить типовою і діти з сімей репресованих священників обирали собі спеціальності, що відкрито могли демонструвати їх здібності – спорт або музичне виконавство.

Талант юної піаністки виявився також беззаперечним і Маріанна була прийнята до музичного училища. Тут відразу вона зустріла людину, яка оцінила музичний талант і душевні якості молодої дівчини. Я.Гергей – це ще одне ім'я,

яке викарбовано у золотому фонді професійної музичної культури Закарпаття. Виховавши багато яскравих піаністів, тонкий педагог, відразу виділила Маріанну, як надзвичайно обдаровану особистість. Стосунки між викладачкою та студенткою виходили далеко за рамки навчальної програми. Такий стандарт відносин вибрала і для себе Маріанна Степанівна у своїй подальшій педагогічній діяльності. Я.Гергей передала своїй студентці всі секрети фортепіанної майстерності, а та, в свою чергу, вдячно реалізовувала їх у все більш наростаючій кар'єрі піаністки.

Вболіваючи за долю своєї обдарованої студентки Я.Гергей зробила все можливе, щоб Маріанна могла продовжити професійну освіту. Доленосною фігурою під час вступу Маріанни Степанівни до Львівської консерваторії став відомий диригент, педагог Ісаак Панін. В консерваторії вона навчалася в класі доцента Людмили Борисівни Уманської, випускниці Київської та згодом Московської консерваторії (кл.професора С.Фейнберга), з якою постійно зберігала зв'язок, і деякі учні М.Валковської продовжили свою музичну освіту в класі професора Уманської, яка переїхала на роботу в Ленінградську консерваторію.

Роки навчання у Львівській консерваторії пов'язані з блискучими концертними виступами, які продовжилися з поверненням Маріанни Степанівни на роботу в Ужгород.

Серед славетних імен педагогів-піаністів, що стояли у витоків професійної фортепіанної освіти Закарпаття (Д.Задор, Я.Гергей, С.Лендел, К.Воска, С.Хосроєва), М.Валковська була однією з основоположників фортепіанної школи.

Після закінчення консерваторії, з 1955 і до самих останніх днів, на протязі більше 50-ти років, Маріанна Степанівна пройшла всі етапи системної фортепіанної педагогіки, що дало їй можливість досконало володіти методикою викладання фортепіано на всіх етапах розвитку учня-піаніста. Розпочала свій педагогічний шлях М.Валковська у колективі музичної школи ім. П.І.Чайковського. Показавши відразу високий рівень педагогічних здобутків, вона разом із поступленням своїх яскравих вихованців (таких, як А.Ротенштейн) до музичного училища, починає працювати там.

У цей період Маріанна Степанівна і сама активно концертує. Це яскраві сольні виступи і участь у складі ансамблів камерної музики з талановитими музикантами- колегами, що визначалися спільними музичними уподобаннями та чудовим смаком.

М.С.Валковська два періоди, у різні роки, очолювала фортепіанний відділ Ужгородського державного музичного училища. Виховала понад 100 випускників.

Яскраві студенти, що продовжили своє навчання у вищих музичних закладах України та за кордоном, продовжують справу свого вчителя в музичних коледжах та ВНЗ різних міст і країн. Так в ужгородському музичному коледжі працювали і працюють учні Маріанни Степанівни – С.Г.Майданик, Е.Іван, В.Й.Базель, відмінник освіти Т.Ю.Журкі (у свій час заступник директора, а згодом завідувача фортепіанним відділом), голова циклової комісії «Фортепіано», заслужений працівник культури України М.Е.Сокач, Н.Ю.Шутко, О.В.Турянця. Вихованці М.Валковської відзначені преміями за участь в

українських та міжнародних конкурсах, а сама Маріанна Степанівна була членом журі престижних виконавських конкурсів.

Талановиті музиканти-виконавці теж є серед її вихованців: заслужений артист України, лауреат премії ім. Л.Ревуцького, доцент, завідувач кафедри спеціального фортепіано ЛНМА ім. М.В.Лисенка – Й.Ермін; народна артистка України, лауреат I премії Всеукраїнського конкурсу ім. М.Лисенка, лауреат III премії Всесоюзного конкурсу ім. С.Рахманінова, лауреат III премії Міжнародного конкурсу ім. Ф.Ліста, доцент ЛНМА ім. М.В.Лисенка – Е.Чуприк; колишня солістка Закарпатської обласної філармонії, заслужена артистка України – Н.Висич.

Навіть в період кризи, коли багато викладачів-професіоналів музичного училища виїхали на роботу за кордон, Маріанна Степанівна відмовилася від пропозиції працювати в м. Дебрецен (Угорщина), а залишилася викладати в Ужгородському музичному училищі.

У роботі зі студентами, Маріанна Степанівна проявила себе, як прекрасний психолог, вона вміла знайти саме ті слова, акценти, пріоритети, які потрібні були студенту для подальшого зросту. Професійно володіючи репертуаром фортепіанної літератури, вона вміла дуже влучно підбирати твори, відкриваючи особливі здібності або розуміючи важливість вивчення твору у певний період піаністичного виховання студента.

У неї не було якогось одного стилю викладання. Все залежало від студента, від музичного твору над яким йшла робота. Всі технічні складнощі та завдання були осмислено направлені і вправлені задля основної мети – музики. З музики все починалося і через процес опанування засобів виразності, досягалася вершина музичного задуму.

Вона вміла згуртовувати між собою студентів свого класу, збирала всіх у себе вдома і у безпосередній атмосфері йшли веселі, цікаві розмови про музику, різні бесіди на життєві та філософські теми. Ця традиція зберігалася і після того, як студенти закінчували музичне училище. І не тільки студенти, а і багато колег радо збиралися в будинку М.Валковської і це були незабутні, по своїй творчій енергетиці, вечори.

Без перебільшення, нема жодного студента, для якого-б період спілкування з Маріанною Степанівною пройшов формально. Для одних, вона визначила шлях у творчому житті, для інших, дала поради, що пам'ятаються у повсякденні. Любов до професії, до музики, врешті, до життя, дарувала вона з легкістю, талановито, сильно, правдиво, без фальші.

За словами Й.Ермін: «Вона була подарована Богом Закарпаттю, до кінця виконала свою місію на Землі і продовжує свою місію на іншому рівні. Її діяльність, яка зробила щасливою велику кількість людей – є невмирущою».

З матеріалів О.В.Туряниці.